

1092 Budapest, Ráday utca 28.

XVI. évfolyam 2019/3. sz.

ELNÖKI BESZÁMOLÓ

Tisztelt Kollégák! Kedves Munkatársaim! Mindenekelőtt **köszönetet** szeretnék mondani a közvetlen munkatársaimnak az elmúlt egy évért és az elmúlt három évért. **Kövéc**s **Ildikónak** köszönöm, hogy hol szelíden-józanul visszahúzott, hol nyugtatott és lelkesített. Az egyesület nevében köszönöm az adminisztratív feladatok ellátását, a programok szervezését, a háttérmunkát, a pályázatok elkészítését és a sok fel nem sorolható tevékenységet.

Másodikként köszönöm **Orosz Anna** kamarásunk munkáját, aki olykor konfliktusok, problémák, nehézségek között, de feladatát legjobb tudása szerint, felelősséggel, hűségesen, gondosan végezte. Köszönöm az **elnökség** támogatását, segítségét, és az olykor hallgatásban megnyilvánuló vagy kimondott kritikákat is.

Elnöki beszámolóm a 2018. június 15. és

2019. június 15. közötti időt öleli föl,

ám itt-ott, lévén az elnökségi ciklus vége, olyan utalásokat is teszek, melyek az elmúlt három évre, illetve az idén 25 éves egyesületünk egész működésére vonatkoznak.

Rögtön itt szeretnék szólni az elnökségi ciklus elején, 2017 szeptemberében és a végén, 2019. májusban készített **elégedettségi felmérésről**. Köszönöm azoknak, akik adtak visszajelzést a munkánkról. Számításaim szerint a 62 tagkönyvtárban kb. 186 munkatárs dolgozik.

2017-ben 38-an, 2019-ben 25-en töltötték ki a kérdőívet. A felmérés eredményét az egyesület honlapján olvashatjuk.

A korábbi gyakorlatnak megfelelően **gazdasági helyzetünkről, sikeres és folyamatban levő pályázatainkról, adminisztratív kérdésekről Kövéc**s **Ildikó titkári és Orosz Anna kamarási beszámolójában hallhatunk** majd.

Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően **az egyesület ügyeit év közben az elnök, titkár, kamarás és az elnökség** elektronikus-, telefonos- és személyes kapcsolattartással **intézte**.

Két alkalommal tartottunk **elnökségi ülést** 2018. október 15-én és 2019. január 28-án, melyek jegyzőkönyveit most kapták kézhez a tagkönyvtárak képviselői.

A szokásos periodicitással, negyedévente megjelent az előző elnökségi ciklusom kezdetén, 2004-ben Török Beával elindított

Hírlevél, melyet Bea azóta is hűséggel – szeretettel gondoz. Köszönet érte. Köszönet Tegzes Bélának, aki a kivitelezésben segít immár évek óta és köszönet mindenkinek, aki csak egy sornyi hírt vagy hosszabb tudósítást írt a Hírlevélbe, mely periodikát számon tart és melyre egyre gyakrabban hivatkozik a könyvtáros szakma.

Ugyancsak működött az elmúlt években is a korábbi titkárságom alatt, 2002-ben elindított **levelezőlista** és 2003-tól működő **honlap**.

Az elmúlt három évben többször szorgalmaztam ezek élénkítését. Öröm, hogy egyre többen teszik közzé a felekezetükben vagy a könyvtárukban történt eseményeket, híreket, információkat. Köszönet Pap Péternek a levelezőlista gondozásáért, Horváth Sárának és Kövécs Ildikónak a honlap frissítéséért.

Köszönet Horváth Sárának a **facebook** gondozásáért is. Bár magam, „magánban” nem vagyok „facebookozó”, de fontosnak éreztem, hogy ebben a formában is jelen legyünk a világhálón, ügyelve arra, hogy csak olyan kulturális, egyházi-vallási, könyves szakmai híreket osszunk meg, melyek vállalhatók, és a könyvtárosok tájékozottságát növelik.

Hároméves elnökségi ciklusom elején **három célt** tűztem magam elé: az egyesület tisztségviselői és az egész **tagság aktivizálása**, az idén 25 éves **Egyesülés eredeti céljait**, az alapítók törekvéseit szem előtt tartva, a **szakkönyvtári identitás erősítése**.

A 2016-ban elkezdődött elnökségi ciklusom elején több ízben elmondtam, és a holnapi konferencián is előkerül, hogy amíg a rendszerváltozás után az egyházi könyvtárak újjáéledésének útja-módja a közművelődési feladatokat ellátó közgyűjteményekhez közeledés volt, napjainkra megérett az idő arra, hogy szakkönyvtári identitásunkat erősítsük, melyre gyűjteményeink jellege, szolgáltatásaink, könyvtárhasználóink (kutatók) predesztinálnak bennünket. Lényegesnek gondolom, hogy széles látókörrrel bírjunk, széles körben tájékozottak legyünk a hazai szakmai történetekben és a külföldi szakmai trendekben, irányokban, mert manapság az információ, a tájékozottság, a pontos és jól értesültség: hatalom. Nagyon fontosnak tartottam és tartom, hogy jelen legyünk a szakmai fórumokon, benne legyünk a szakmai köztudatban, szerepeljünk a szakajtóban. Ezt az elmúlt három évben is sikerült megvalósítani.

Az elmúlt három évben saját szakmai programjaink megtervezésekor, más intézmények,

szervezetek rendezvényein tartott előadásaimban, interjúkban (Szakkönyvtári seregszemle, 2016. előadás, 2018. villáminterjú) az egyházi könyvtárak képviselőiben (Könyvtári Szakértői Bizottság ülései, szakmai kerekasztal, MKE TSzSz, tárgyalás, értekezlet MOKKA-R) ezt tartottam szem előtt. Öröm, hogy a nagy országos, muzeális gyűjteménnyel rendelkező szakkönyvtárak vitathatatlanul szakkönyvtárnak, maguk közé tartozónak gondolnak bennünket.

Mindezekre figyelve az elmúlt egy évben **a következő szakmai eseményeket szerveztük:**

- 2018. június 25-27-én Nyíregyházán tartottuk szokásos éves összejövetelünket. Az egyesületi életünknek keretet adó közgyűlés mellett megtartottuk éves konferenciánkat is, melynek címe: *Megújulunk-megmaradunk I. Muzeális gyűjtemények – modern kihívások, avagy a könyvtár, könyvtáros, könyvtárosság identitásváltozása* volt. Ehhez kapcsolódott szakmai délelőttiünk: *Megújulunk – megmaradunk II. című program, Muzeális gyűjtemények – modern kihívások az egyházi gyűjteményekben*. A szakmai programok mellett jól megfértek – hagyományosan – a könyvtár- és gyűjteménylátogatások, a különböző felekezetek templomainak megtekintése és a kirándulás Máriapócsra, Csarodára, Tákosra, Nyírbátorba. Az éves összejövetelnek jó volt a visszhangja – szinte minden felekezet sajtójában jelent meg róla hír.

- Október 2-án az MTA KIK Konferenciatermében lelt otthonra az *Élő muzeális gyűjtemények – Élő egyházi könyvtárak* című szakmai napunk. A konferencia az *Országos Könyvtári Napok 2018: Közös tudás – Közösségi hozzájárulás* tematikus hét *Örökség és emlékezet* programjához kapcsolódott. Könyvtári identitásunkat emeli, hogy ilyen országos szakmai projektben részt tudunk venni egyesületi szinten.

- November 19-én a megújult Evangélikus Országos Gyűjteményben, Könyvtárban, Levéltárban szerveztünk *Szomszédolást*.

- 2019. február 19-én *Mindent szabad nekem*,

de nem minden használ. (1Kor 6,12a) *Törvények és jogszabályok* címmel a könyvtárosokat és a könyvtárakat érintő jogszabályokról szervezett szakmai napot az EKE a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola dísztermében. A rendezvényen közel 90 egyházi és nem egyházi könyvtáros vett részt, többen meghatódva jártak-keltek *alma materük*, az egykori ELTE BTK folyosóin, termeiben. A témaválasztással kapcsolatban arról szóltam a köszöntőben-megnyitóban, hogy az idén 25. születésnapját ünneplő Egyházi Könyvtárak Egyesülete mindig a szakmaiság élénkítését szorgalmazta a rendszerváltozás után újjáéledő egyházi könyvtárak körében. Az első és legfontosabb feladat az 1990-es években az identitás tudatosítása volt: az egyházi könyvtárak nem archívumok (levéltárak) és nem múzeumok, ha teremkönyvtárral bírnak is, hanem könyvtárak. Ha azonban könyvtárnak tartják magukat, akkor érvényesek rájuk mindazok a törvények, melyek a könyvtárakat szabályozzák.

Március 5-én tartottuk az Egyházi Könyvtárak Egyesülete 25. születésnapját a PPKE JÁK dísztermében. A rendezvényen több mint száz aktív és nyugdíjas kolléga, nem egyházi könyvtáros jó ismerősünk-barátunk, munkatársunk vett részt. Az immár nagykorúvá vált egyesületet köszöntötték a társ szakmai szervezetek, MKE, IKSZ, az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztály vezetője, Sörény Edina. Előadást tartott Szelestei Nagy László, Monok István és Ásványi Ilona. Örömmel jelentem, hogy az ünnepségen elhangzottakat, terveinknek megfelelően sikerült egy kötetben megjelentetni, melyet most adunk a kedves Kollégák kezébe. Köszönet az ezzel kapcsolatos munkáért Török Beának és Kövécs Ildikónak.

Április 10-én nagy érdeklődésre számot tartó, nagysikerű *Szomszédolást* szerveztünk az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetemen, annak Könyvtárában és e program keretében meglátogattuk a Dohány utcai Zsinagógát, a Zsidó Múzeumot és a Zsidó Levéltárat is.

Május 8-án, az immár harmadik régikönyves szakmai napunkon – *Habent sua fata libelli III.* – az MTA KIK-ben a protestáns gyülekezeti és iskolai könyvtárak mutatták be kincseiket, gyűjteményeiket, de előadást hallhattunk a Pécsi Miskönyvről, valamint a sárospataki római katolikus gyűjteményben és a budapesti Központi Piarista Könyvtárban folyó munkákról is.

Egyesületünk az elmúlt évek alatt „figyelemre, bólintásra méltó” lett más szakmai szervezetek, intézmények, döntéshozók szemében, így **egyesületi szinten, meghívást kapunk a különböző szakmai rendezvényekre. Így vettünk részt**

• 2018. július 3. és 6. között a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 50. Vándorgyűlésén, Keszthelyen, melynek címe és témája: *Értékeink a jövőt formálják – Vándorgyűléseink öröksége.* A jubileumi találkozáson több egyházi könyvtáros is jelen volt. A harmadik napon előadást tartott az MKE TSZSZ (MKE Tudományos Szakkönyvtári Szekció) programján Török Beáta, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára vezetője, az EKE és az MKE TSZSZ elnökségi tagja is. Előadásának címe: *A jövő számíthat ránk. Középkoriak-e az egyházi könyvtárak?*

• Július 25. és 27. között jelen voltam a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének XX. Országos konferenciáján, melyet a szekció Győrben, a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Térrel együttműködésben szervezett. A cím és téma *Használó – közönség – közösség. Helyismeret és kapcsolatépítés az információk áramlásában* volt.

• Augusztus 30-án az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár *Hagyományok és kihívások VII.* című könyvtárszakmai napján, melynek témája a felsőoktatási könyvtárak stratégiai fejlesztési irányai, valamint az Open Science mozgalom hatása az oktatók, kutatók publikációs lehetőségeire volt, Török Beáta elnökségi tag vett részt.

• Szeptember 10-én az Országos Bírósági Hivatal, a Kúria Tőry Gusztáv Jogi Szakkönyvtára, a Fővárosi Törvényszék Könyvtára és a Magyar

Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Jogi Szekciója szakmai konferenciáján: *A megújuló Országos Bírósági Könyvtári Rendszer: együttműködés a hazai szakkönyvtári hálózattal II.* a Kúria épületében és a Fővárosi Törvényszéken Baranya Péter elnökségi tag képviselte az EKE-t.

• Október 1-jén az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumban a *Család- és iskolatörténet összefonódása, avagy mire használhatók a közgyűjteményi források* című konferencián Pázmándi Ágnes, a Ráday Könyvtár munkatársa vett részt.

• November 6-7. a Magyar Könyvtárosok VIII. Világtalálkozóján az Országgyűlési Könyvtárban és az OSZK-ban Kövécs Ildikó, Kührner Éva, Tamási Balázs vett részt. Magam előadást tartottam az *Egyházi könyvtári szolgáltatási modellről*. Beszámoltam arról, hogy minden egyházi könyvtárban folyik számítógépes katalogizálás, adatbázisépítés és egyéb digitalizálás. A két jellemző modell, melyre példákat is mutattam: a muzeális gyűjteménnyel bíró könyvtárak közül sokan teszik közzé védett állományukat digitalizálva, adatbázisban, CD-DVD és hasonmás kiadások formájában. Ezekben a digitalizálás célja elsősorban állományvédelem, valamint a tudományos kutatás támogatása és ismeretterjesztés. A modern könyvvállománnyal rendelkező szakkönyvtárak – különösen is a felsőoktatásiak – analitikus és szövegszerű feldolgozást végeznek, nagy hangsúlyt fektetve az adatbázisépítésre, ezek használatának tanítására és a nyílt hozzáférés biztosítására az oktatás szolgálatában.

• November 28-án a Magyar Könyvtárosok Egyesülete szervezte műhelynapon – *A GDPR alkalmazása a magyarországi könyvtárakban* – magam vettem részt az OSZK-ban.

• December 12-én az IKSZ közgyűlésén a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban – Kührner Éva elnökségi tag képviselte az egyesületet.

• 2019. február 27-én az MKE Műszaki Szekciója által szervezett *Nemzeti dokumentumkincsünk országos könyvtári digitalizálási stratégiája és megvalósítása az OSZK-ban* című konferencián az OSZK-ban szintén én vettem részt.

• Március 12-én a *IV. Szakkönyvtári seregszemlén* a KSH Könyvtárban Török Beával ketten képviseltük az egyháziakat.

• Március 28-án a 20. *Internet Fiesta zárókonferenciáján* a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban én vettem részt.

• Április 3-án az OSZK-ban az MKE által *Kompetenciák és trendek* címmel rendezett nemzetközi tudományos konferencián előadásra kaptam felkérést. A „...*férfinak ÉSnőnekeremtette...*” (Ter 1,27b) *Könyvtárosnők és könyvtárosok (!) egyházi könyvtárakban* című előadásomban a különböző előítéleteket és vélekedéseket kiigazítva azt bizonyítottam egy kérdőíves felmérés segítségével, hogy a közvélekedéssel ellentétben vannak női vezetők az egyházi könyvtárak élén napjainkban, akik felsőfokú szakképzettséggel és egyéb felsőfokú végzettséggel bírnak, és tudásuk nem elavult. A vezetői pozíciót az egyházi könyvtárakban nemre való tekintet nélkül az utóbbi időben pályázati úton nyerték el a kollégák; nemcsak a vallási elkötelezettségük, teológiai végzettségük vagy ismertségük számított. Vezetői státuszuk nem formális, a sajátos, a világiaktól eltérő egyházi fenntartók bevonják őket az intézmény fenntartását és működtetését érintő kérdésekbe: gazdálkodás, költségvetés, humánerőforrás, pályázatás, szervezeti kultúra stb.

• Április 3. és 5. között az IKSZ Tudományos és Szakkönyvtári Tagozata által toborzott *Műhelynapokon, melynek feladata a Tudományos és Szakkönyvtárak országos stratégiája, cselekvési terv kidolgozása* volt, Török Bea vállalta az egyháziak képviseletét.

• Április 17-én a *Könyvtárak kincsei digitális formában – a magyar könyvtárak digitalizálási stratégiája* című konferencián az OSZK-ban EKE elnökként voltam jelen az egyházi könyvtárak közül.

• Május 8-án az *MKE tisztújító közgyűlésén* Török Beáta vett részt, aki elnökségi tag jelölt volt az MKE elnökségében.

A fenti programokról a Hírlevélben vagy körlevél formájában a résztvevők tájékoztatták az EKE tagjait.

Folyamatosan **jelen voltunk a szaksajtóban**, a Könyv, Könyvtár, Könyvtárosban, a Tudományos és Műszaki Tájékoztatásban, a Könyvtárvilágban.

Beszámolót, ismertetőt, kisebb tanulmányt írtam az egyházi könyvtárakról és az EKÉ-ről a következő kötetekbe, periódikába:

- A Per Aspera ad Astra a Pécsi Tudományegyetem művelődés- és egyetemtörténeti közleményei 2018/ 1. számába. (Megmaradvamagújulva. Az egyházi-felekezeti könyvtárak helyzete, feladatai a 21. század elején. in: Per Aspera ad Astra 5 (2018./1) 97-108 <http://per-aspera.pte.hu/archivum/2018-1-szam-8.html>)
- A dr. Löffler Erzsébet, egykori kollégánk tiszteletére megjelentetett kötetbe. (Egy ökumenikus szellemiségű szakmai szervezet: az Egyházi Könyvtárak Egyesülete in: A szükséges dolgokban legyen egység, a kétesekben szabadság, mindenben pedig szeretet. A kötet szerzői Dr. Löffler Erzsébet történész-muzeológusnak ajánlják írásaikat elismerésük és tiszteletük jeléül, megköszönve és méltatva több évtizedes munkásságát. – szerk.: a kötet szerzői, tisztelői és barátai. Eger: Egeri Lokálpatrióta Egylet, 2018. 9-20.)
- A Magyar Könyvtárosok VIII. Világtalálkozója tiszteletére kiadott kötetbe. (Egyházi könyvtári szolgáltatási modell. Az Európai kultúra – nemzeti örökség címmel szervezett Magyar Könyvtárosok VIII. Világtalálkozásán elmondott előadás rövidített változata in: Magyar Könyvtárosok VIII. Világtalálkozója Budapest, 2018. november 6-7. Budapest: Könyvtári Intézet, 2019. 19-21.)

Az egyesület az elmúlt évekhez hasonlóan jogszabályvéleményezésben is részt vett. Az elmúlt évadban 2018 végén – 2019 elején mondtuk el észrevételeinket a kötelezpéldányokról szóló rendelettervezettel kapcsolatban.

A más intézmények, szervezetek által rendezett eseményeken túl az egyháziak különböző szakmai projektekben is részt vettek, munkálkodtak és dolgoznak.

- Az *MTMT2* kidolgozásában Dudás Anikó, az *MKE Tudományos Szakkönyvtári Szekció* elnöksége munkájában Török Bea, az *EISZ Programtanácsban* Tamási Balázs.
- Tagja vagyok a *Szinnyei-díj kuratóriumnak* és a *Könyvtári Szakértői Bizottságnak*, könyvtári szakértőként a könyvtárosok között és a minőségbiztosítási szakemberek mellett a *Minősített Könyvtár cím-díj pályázatok vizsgálatában* is tevékenykedtem 2018-ban.
- A még folyamatban lévő *Digitális Közgyűjteményi Infrastruktúra-Fejlesztési Stratégia (DKIFS)* projektben Kövécs Ildikóval ketten veszünk részt.
- *MOKKA-R* újra élesztésére irányuló tárgyalásokon, a magyarországi egyházi könyvtárak részvételének újra gondolásában a *CERL*-ben, és a *Muzéális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartása* adatbázis gyarapítását szorgalmazó projektben magam voltam jelen.
- A *BETH-ben* (Bibliothèques Européennes de Théologie), az európai teológiai könyvtárak egyesületében Mészáros Kornélia képviseli az EKÉ-t. A BETH éves konferenciáját Nürnbergben tartották 2018. szeptember 8. és 14. között, az idei konferencia Oxfordban lesz szeptember 7. és 11. között.
- A *CERL-ben* (Consortium of European Research Libraries), az Európai Kutatókönyvtárak Konzorciumában Oláh Róbert képviseli a magyar egyházi könyvtárakat. A szervezet éves találkozója 2018. szeptember 19. és 22. között Velencében volt. A CERL az OSZK, az MTA KIK és az EKE szervezésében Workshopot tartott Budapesten 2019. május 31-én. Előadott az egyháziak részéről Oláh Róbert, aki a magyarországi egyházi könyvtárakat mutatta be a CERL-hez való csatlakozás okán, Bíró Gyöngyi a tüzeset kapcsán a református örökség

megőrzéséről tartott előadást. (Oláh Róbert: *A Survey of Hungarian Ecclesiastical Libraries Joining CERL*, Bíró Gyöngyi: *After a Disaster: Saving the Calvinist Heritage*)

- A CERL szokásos éves ülése 2019. október 8-10. között Göttingenben lesz.

- A Magyar Országgyűlés elnöke által 2018-ban immár nyolcadik alkalommal meghirdetett *Könyvtár, ami összeköt – Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése* című programban Bak Ágnes, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Könyvtára munkatársa volt ösztöndíjas.

Örömeink-büszkeségeink:

- Büszkeség és öröm, hogy 2018-ban az egyházi könyvtárak közül elsőként a *Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára* elnyerte a *Minősített Könyvtár* címet.

- 2018. november 11-én az Evangélikus Egyház laikusoknak alapított *Prónay Sándor-díját* dr. Szála Erzsébet művelődéstörténész, a Soproni Evangélikus Gyűjtemények korábbi igazgatója vehette át. Az egyház írott és tárgyi emlékeinek tudós és gondos gyűjtéséért, gondozásáért és bemutatásáért évtizedeken át végzett munkájának elismeréseként jutalmazták a kitüntetéssel.

- 2019. május 13-án a XXVII. Szent István Könyvhét ünnepi megnyitóján irodalom kategóriában dr. Szelestei Nagy László irodalomtörténész, egyetemi tanár, az EKE alapítójának egyike és az egyesület első titkára vehette át a Stephanus-díjat, június 3-án a Pro Cultura Christiana-díjat.

- A szakma elismerésének jele, hogy az Evangélikus Országos Gyűjtemény *szakmai együttműködési megállapodást kötött* 2019.

május 21-én az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetével, melynek értelmében a könyvtörténeti specializáció hallgatói számára biztosítanak könyvtörténeti órákat szakdolgozati konzultációs lehetőséget és szakmai gyakorlatot.

Személyi változások:

- 2018. július 20-tól a Baptista Teológiai Akadémia Könyvtár vezetője Pfuscher Emese.

- 2018. október 1-jétől a Gyulafehérvári Római Katolikus Teológia új könyvtárosa, dr. Nagy József Gábor.

- 2018. november 1-jétől a Pécsi Egyházmegyei Könyvtár könyvtárosa/vezetője dr. Schmelzer-Pohánka Éva.

- 2019. január 1-jétől, miután Tarján Mária kolléganőnk nyugdíjba ment, a PPKE HTK Könyvtár könyvtárosai Sütöri Ágnes és Pávó Gyuláné.

Hazaértek az égi hazába...

- 2018. november 11-én, dr. Koltay Klára a DEENK főigazgató-helyettese – a tavalyi, nyíregyházi EKE-n még előadott, a Corvina szoftver – adatbázis kapcsán voltunk kapcsolatban vele.

- 2018. november 30-án érkezett haza dr. Kredics László, a Veszprémi Érseki Könyvtár nyugalmazott igazgatója.

- 2018. december 1-én hunyt el Urbán Gusztávné, született Walla Katalin, a zirci Reguly Antal Műemlékkönyvtár korábbi vezetője.

- 2019. április 18-án távozott el Lovas Miklós csillagász, aki Berecz Ágnes kolléganőnk társaként szinte minden éves találkozónkon részt vett. Nyugodjanak békében!

Tisztelt közgyűlés, kérem az elnökségi beszámolómmal elfogadását.

AZ ELNÖKSÉGI CIKLUS LEZÁRÁSA

Kedves Munkatársaim, Barátaim, Testvéreim! Az első elnökségi ciklusomat Jézus búcsúbeszédének ezzel a részletével kezdtem és egyféle mottókén, jelmondatként azóta is elkísér: *Nem ti választottatok engem, hanem én*

választottalak titeket, és arra rendelvelek, hogy munkátokkal gyümölcsöt hozzatok: maradó gyümölcsöt. (Jn 15,16) Ezek a szavak ösztönzők, biztatók, bátorítók, mert hiszem: a talentumokat, ahogy a meghívást, a hivatást is, Istentől kapjuk,

életünk-sorsunk a Gondviselés által vezetett. Ugyanakkor megnyugvást, igazolást és vigaszt is közvetítenek számomra: ez a munkám, ez az utam, és ha ezen az úton megmaradok, ha sikerül kitananom, ha megteszem a feladatom: az gyümölcsöt terem. A szentírási vers második részét nemrég fedeztem fel: *akkor mindent megad nektek az Atya, amit nevemben kértek tőle*. Hívó emberként ez már nemcsak gyümölcs, de jutalom is a fáradozásért.

A második elnökségi ciklusban, az 50. életévem körül járva két figyelmeztető jelmondatom is volt a Szentírásból: *Amennyiben rajtatok áll, éljetez minden emberrel békességben. (Róm 12,18)* és a 34. zsoltár 15 versének második fele, amit Szent Benedek is idéz Regulája prólógusában: *Keresd a békét és járj utána! (Zsolt 34, 15b)*

Mint minden emberekből álló közösség életében

az elmúlt három évben az egyesületben is voltak nyugodt, örömteli, békességes és nehezebb, nyomasztóbb, békétlen napjaink is.

Magam Nyulassy Antal, a 19. században élt bencés szerzetes szavaival szeretném lezárni ezt a ciklust, aki ezt mondta a tanításról: „A tanítás pályája rögös és tövisekkel hintve, mert a hála kecses nefelejtsei azon vajmi gyéren szoktak virítani, de megjutalmazva érzem magam, ha csak egy is azok közül, kiket a tudományok viránya kertjében vezetgettem, mondom, ha csak egy is azok közül hálásan elismeri fáradozásim érdemét; ha pedig egy sem lesz, vigasztal ama boldogító örömtudat, hogy mindig javatokra törekedtem.”

Köszönöm a közgyűlés bizalmát!

Az elnöki tisztségemről lemondok!

Ásványi Ilona

EKE elnök

TITKÁRI BESZÁMOLÓ

Kedves Kollégák!
Az idei közgyűlésen munkaévet és egy ciklust is zárunk, itt Esztergomban. Megtisztelő, hogy a bazilika közelében ér véget a három éves titkári munkám.

Az idei évben is az elmúlt két év munkáját folytattam. Segítve az elnök tevékenységét: a programok előkészítése, a jelentkezések fogadása, szervezése, lebonyolítása volt az egyik feladatom. Megvalósítottunk négy szakmai napot – amely között a 25 éves jubileumi ünnepség is szerepel – és két szomszédolás programot. A rendezvényeinken nemcsak egyházi könyvtáros kollégák vettek részt, hanem más könyvtárak munkatársai is, akik örömmel kapcsolódnak hozzánk és viszik jó hírünket.

A másik fő feladatom az adminisztratív teendők ellátása volt, amelyek között elszámoltunk a tavaly évi konferenciára nyert NKA-s pályázattal, március-áprilisban elkészítettük a következő évi közgyűlés és konferenciára szóló pályázatot. Év közben az EMMI által megítélt támogatás pályázati anyagát

állítottuk össze, amelynek összegét fenntartási költségekre fordíthattuk.

Az elmúlt két hónapban a mostani konferenciára készültünk közösen a házigazdákkal.

Szeretném megköszönni elnökünknek, Ásványi Ilonának a bizalmat, amellyel a titkári munkát rám bízta. Köszönöm kamarásunknak, Orosz Annának a közös, elvégzett munka örömét. Köszönöm a kollégáknak, a pozitív visszajelzéseket, amelyek egy-egy program közben vagy után érkeztek. A csillogó szemeket és örömteli arcokat egy-egy jól sikerült szomszédoláson, amikor a hely szelleme mindenkit megérintett. A leveleket, amelyekben a kollégák köszönetüket fejezték ki.

Köszönöm mindazoknak, akik segítettek munkámat. Beszámolómat Ferenc pápa: egyik twitter üzenetével zárom: „Szentlélek, tégy minket az egyetértés kézműveseivé, a jó magvetőivé, a remény apostolaivá!”

Kérem, a beszámolómmal elfogadását.

Kövécse Ildikó

EKE titkár

KAMARÁSI BESZÁMOLÓ

Tisztelt Közgyűlés, kedves Kollégák!

Az elmúlt több mint tízéves gyakorlat alapján beszámolóm most is két fő részre oszlik, ugyanakkor – mivel közgyűléseink keresztfel-évesek – így kitérek néhány „a” nyártól nyárig tartó időszak jelentősebb kiadási tételére is.

Először az elmúlt naptári évről szeretnék szólni.

2018-ban is bevételeink alapját az éves tagdíjak alkották, volt egy meghívásos pályázatunk, azaz támogatásunk. Ennek összege működésre volt fordítható. 2018-ban is volt nyertes pályázatunk, azonban annak átutalására a napokban került sor, ami mostani konferenciánk költségeinek egy részét fedezi.

Kiadásaink is az elmúlt évekhez hasonlóan alakultak: konferenciaköltségeket, a közös katalógus fenntartását, a honlap fejlesztését és ezekhez képest csekély mértékben mindennapi kiadásainkat tartalmazzák.

Mindez számokban:

- 2018. évi bevétel: 3.383e Ft
- 2018. évi kiadás: 3.546e Ft

2018 őszén két külföldi konferenciára delegáltunk

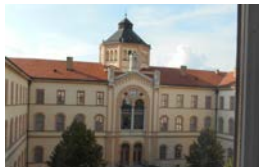
kollégákat, rendeztünk egy szakmai napot és szomszédolást. 2019 első félévében két szakmai nap és egy szomszédolás volt, valamint részt vállaltunk a CERL budapesti konferenciájának költségeiből is. Legjelentősebb eseményünk és egyben költségünk az EKE jubileumi rendezvénye volt. Összegezve, az elmúlt két félévben szakmai napra (képzésre), konferenciákra, szomszédolásokra és a 25 éves születésnapra 2.184e Ft-ot költöttünk.

Ezeket az elmúlt években felgyűlt tartalékból fizettük, amit az EKE 10 tagú elnöksége előzetesen megvitatott és megszavazott.

Még abbéli örömet szeretném kifejezni, hogy a tagdíjakat túlnyomórészt mindenkinek sikerült fizetési határidőn belül teljesíteni. A konferenciadíjak befizetésére az már nem volt teljes mértékben igaz, de végül ezek az összegek is rendben megérkeztek.

Kérem jelentésem elfogadását.

Orosz Anna
EKE kamarás

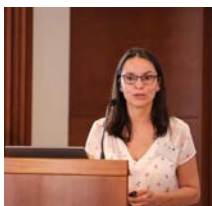

SOKSZÍNŰSÉG – HASONLÓSÁG – SZAKKÖNYVTÁRAK

Esztergomban 2019. június 25-én tartotta az EKE *A sokszínűségben hasonlóság – A szakkönyvtárak* című konferenciáját. Ásványi Ilona a köszöntőjében elmondta, hogy a rendszerváltás után az egyházi könyvtárak úgy kerültek be a vérkeringésbe, hogy közkönyvtári funkciót kellett ellátniuk. Azonban igazából szakkönyvtárként működnek az egyházi könyvtárak.

Az első előadó *Péterfi Rita* volt, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum vezetője. Felhívta a figyelmet arra, hogy nagyon fontos feltenni magunknak a kérdést: Mit vár el tőlünk a 21. században az a közösség, amelyet szolgálunk? Az elvárásokat a CERTIDoc minősítő rendszer alapján be is mutatta. A Lis Euroguide pedig az információs szakemberek kompetenciáit és tulajdonságait méri fel. Húsz olyan tulajdonságot vázolt fel, melyek nélkül nem tudunk sikeresen teljesíteni. Ezek közé tartozott, a teljesség igénye nélkül, a személyes kapcsolatok; a kutatás; az elemzés; a kommunikáció; az irányítás; a szervezés. Ezután a kihívásokat vette sorra a saját könyvtára szemüvegén keresztül: gyűjtemény; tudás; hozzáférés; utánpótlás. Az előadás végén Vergiliust hozta fel példaként, hogy olyanná kell válnunk, aki jelen tud leni mások életében és a javukra tud lenni.

Ezután *Markója Szilárd*, az Országgyűlési Könyvtár igazgatója beszélt a szakkönyvtári gyűjtemény alakításáról. Frappánsan József Attila Isten című verséből idézve kezdte az előadását.

Egészen provokatív stílusban közelítette meg a szakkönyvtári rendszert: Van-e szakmai vezetésünk? Mennyiben rendszer, ha egyáltalán az? Kik tartoznak a szakkönyvtárakhoz? Egységes-e az irányítás? Milyen a feladateloszlás? Ezeket és ehhez hasonló kérdéseket vet fel maga a téma.

Beszélt a fenntartói típusokról is, majd a szakkönyvtári rendszer történeti előzményeit villantotta fel.

Az állomány gyarapításának elsőlegessége mellett az állományapasztás fontosságára is kitért. Saját gyakorlati példákat hozott az Országgyűlési Könyvtár életéből, az állomány alakulásáról.

Rózsa Dávid, a Központi Statisztikai Könyvtárának főigazgatója volt a soron következő előadó, aki a magyarországi szakkönyvtárakat és azok szolgáltatásait másik perspektívából közelítette meg. Említést tett a LIBER-ről, a szakkönyvtári szolgáltatások irányairól mind az Unióban, mind hazánkban. A digitális örökség helyszínéként jelennek meg a könyvtárak a 21. században, emellett a tudományterületen is jelentős szerepet játszanak a könyvtárak és a könyvtárosok. Sorra vette előadásában a szakkönyvtár-típusokat: 15 féle szakkönyvtártípust azonosított: ezek közül néhányat említve: egészségügyi szakkönyvtárak; jogi-igazságügyi szakkönyvtárak; egyházi könyvtárak; múzeumi szakkönyvtárak; akadémiai kutatóintézeti könyvtárak; vállalati szakkönyvtárak; levéltári szakkönyvtárak; honvédségi

könyvtárak. Összességében azt mondhatjuk, hogy országos szinten nem beszélhetünk összehangolt szolgáltatásokról a szakkönyvtárakat illetően. Azonban nagyon fontos a szakterületi együttműködés és összefogás, emellett proaktívnak kell lennünk, és törekednünk kell a könyvtáros feladatok kiszervezésének elkerülésére.

Nagy Zsuzsanna, a Budapesti Corvinus Egyetem Egyetemi Könyvtárának főigazgatója beszélt a szaktájékoztatásról, annak történeti áttekintéséről. Kiemelte a könyvtár szerepének időközbeni hangsúlyeltolódásait, mely az őrzésről egyre inkább a használás, használtatás felé billen. Ezután szervezeti megoldásokat és modelleket mutatott be, mint például a digitális referesz-szolgáltatásokat. Beszélt a könyvtáros személyéről, a könyvtári nyitvatartásról, a személyes és virtuális tájékoztatás viszonyáról, a tájékoztatási forrásokról és a szolgáltatásszervezésről is. Az előadása végén hangsúlyozta, hogy szükség van a szaktájékoztatásra, de újra kell gondolni azt, mindenképpen az olvasói igényekhez kell igazítani, azonban az alapértékeket meg kell tartani.

Dr. Keveházi Katalin, a Szegei Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtárának főigazgatója következett, aki előadásának elején az ALA (az Egyesült Államok Könyvtári Szövetsége) könyvtári rendszerén át a LIBER, majd a Könyvtárosok Kézikönyvén keresztül, egészen a jogszabályokban szabályozott könyvtári rendszerek fogalmát villantotta fel. Beszélt a Felsőoktatási Könyvtári Stratégiáról, annak jelentőségéről, hangsúlyosságáról. Részletesen bemutatta a felsőoktatási könyvtárak helyzetét. Felhívta a figyelmet a hitelességre, az információk megfelelő csatornákon való átadására. Végezetül pedig összehasonlította a felsőoktatási könyvtárakat a szakkönyvtárakkal a fenntartó, a szervezeti struktúra és az oktatási rendszerhez való kapcsolatuk szempontjából.

Ásványi Ilona, a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója a hagyományról, a motivációról és az identitás erősítéséről beszélt előadásának elején. Az egyházi könyvtárak identitásáról, szakkönyvtári feladatairól beszélt részletesen.

dr. Aczél-Partos Adrienn
PPKE-JÁK

BESZÁMOLÓ AZ EKE KONFERENCIA MÁSODIK NAPJÁNAK SZAKMAI ELŐADÁSÁIRÓL

A konferencia második napjának délelőttjén az egyházi könyvtárak, mint szakkönyvtárak mutatták be helyi jó gyakorlataikat és megoldásaikat. Az öt előadó különböző témákat vázolt fel, melyek valamennyien aktualitással bírnak szakterületünkön.

Dobó Judit, az Esztergomi Főszékes-

egyházi Könyvtár munkatársa könyvtára közelmúltban elkészült, ex-libris könyvjegyeinek lajstromáról készített adatbázisát mutatta be. Az 1903-ban megjelent nyomtatott lajstrom alapján elkészült adatbázis a könyvtár honlapján érhető el. Itt közzétették a bibliotéka köteteiben fellelhető tulajdonosok

névsorát betűrendben. Egy-egy kiválasztott névre rákattintva nem csak az illető személyről tudhatunk meg információkat, hanem megjelenik annak kézírásos tulajdoni bejegyzése, vagy nyomtatott ex-librisének digitalizált képe is. A leírás elvezeti az érdeklődőt a bejegyzést tartalmazó kötet adataihoz is. Az adatbázis a könyvtár honlapjának „Possessores” menüpontja alatt található. Böngészése bárki számára gazdag élményt és számos információt nyújt.

Török Beáta, a budapesti Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtárának vezetője „Rendszeres rendszerezés – a Minősített Könyvtár” című előadásában azt az utat mutatta be, ahogy könyvtáruk 2018-ban eljutott a „Minősített könyvtár” cím elnyeréséig. Tanulságos lehet valamennyi kolléga számára, ahogy a minőségirányítást nem nyűgként fogták fel, hanem munkájuk segítőjeként alkalmazták. Az előadásában hallott példák rádobbnethetik arra is a kollégákat, hogy a hétköznapi tevékenységeink során egyébként is alkalmazott számos eszköz, módszer, megírt dokumentum rendszerbe foglalva a minőségbiztosítás alapját jelentheti.

Bálint Ágnes, a Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár és Teológiai Szakkönyvtár általános igazgatóhelyettese egy örökzöld témát, a tárgyi feltárás problematikáját járta körül. Vitaindítónak szánt előadásának előzménye a korábbi EKE és BETH konferenciákon különböző előadók által már felvetett téma, a tárgyi feltárás volt. Jelezte, hogy külföldre is képest hazánk lemaradásban van a nemzeti teológiai tárgyszavazás tekintetében.

Pedig a tárgyi feltárás egy olyan hozzáadott szakkönyvtári érték, mely igen nagymértékben segítené a felhasználót a releváns információk megtalálásában. Megvalósítása azonban olyan könyvtárosokra vár, akiknek a szaktudásán kívül, nagy tapasztalata is van, ráadásul számos elvi kérdés tisztázására vár. Sietnünk kell, hiszen a tartalmi feltárás nem csak könyvtári elvárás, hanem egyéb könyves szakmák (kiadók, könyvkereskedelem) is igénylik.

Tamási Balázs, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Könyvtárának igazgatója az EISZ programtanácsának egyházi könyvtárak részéről delegált tagja arról beszélt, hogy milyen munka folyik az EISZ PT-ben. Statisztikai adatokkal is illusztrálta, hogy milyen súlya van a 32 egyházi (köztük 21 EKE tag) fenntartású könyvtárnak az EISZ-ben a 215 tagintézmény között. A 18 egyházi felsőoktatási intézmény adatbázis használatára – kis létszámú intézményekről lévén szó – eltörpül a több ezres hallgatói létszámú nagy egyetemek mellett. Alacsony az általunk használt ATLA letöltések száma is, és ez tükröződik az alacsony (10%-os) támogatásban is. Ezen tehát javítanunk kell! Számunkra pozitív viszont, hogy növekedni látszik a magyar nyelvű, humán területű tudományos publikációk elérése a nyílt tudomány elvének alkalmazása nyomán. Probléma azonban, hogy a legtöbbet használt ADT adatbázis 2020-as támogatása kérdéses.

Czoboly Miklós, a QULTO ügyvezetője a QULTO-Corvina fejlesztésekről beszélt. A jövő szempontjából fontosnak tartják a felhasználó igényeit. Utalt az egyházi felsőoktatási intézmények

számára is fontos lehetőségekre, a szakdolgozat feltöltésre, illetve az online fizetések megteremtésére. Beszélt a fejlesztés alatt álló, a forrástól – vagyis a kiadóktól – kiinduló magyarországi kiadvány nyilvántartó rendszerről. Prioritásként kezelik a szerzői joggal védett művek jogszerű felhasználását, digitalizálását és szolgáltatását. A rendszer alkalmas lesz a teljes gyűjteményi rendszer különböző típusú dokumentumainak tartalmi leírásaira; pl. Don Juan esetében kereshetünk

és vélhetőleg találatot is kapunk a róla szóló művekről, azok előadásairól, az irodalmi alakra vonatkozó információkról, az archetípusról. A közművelődési kormányzat elképzeléseivel összhangban fejlesztéseik során gyűjteményekben és nem annak alegységeiben (könyvtár, múzeum) gondolkoznak.

dr. Kührner Éva

*Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola Könyvtára*

BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie) KONFERENCIA 2019 OXFORD

**„Winning more clients for better libraries: Challenges and solutions”
[Több felhasználót a jobb könyvtárakért: kihívások és megoldások]**

Az idei konferencia helyszíne az oxfordi Wycliff Hall volt, amely a teológiai stúdiumokat folytató anglikán és egyéb protestáns hallgatók (Oxfordi Egyetemhez tartozó) felsőoktatási intézménye és kollégiuma. A 7/24 órában elérhető könyvtár az intézmény falain belül önmagában megérte a kilátogatást. A könyvtár állománya szabadpolcon, a Dewey-féle osztályozásnak megfelelően tematikusan rendezett. A hallgatók az állományt automata kölcsönző állomások segítségével önállóan használhatják, és használják éjjel-nappal. Még éjjel 2-kor is lehetett látni hallgatót, aki buzgón tanult! A könyvtárban többféle kölcsönzési politika érvényes, melyet az elrendezés és a könyvek jelölése is egyértelműen megmutat. Bármilyen teológiai témában az alapvető kiinduláshoz szükséges primér- és szakirodalom könnyen elérhető, átlátható, élmény volt az egymásnak felelgető szakmonográfiák között keresni, tájékozódni.

Első szakmai programként meglátogattuk a Bodleian Library legrégibb épületét és kutatótermeit.

A világ első (top) 5 könyvtára között számon tartott könyvtár alapításáról, használatáról hallottunk szakmai vezetést. Thomas Bodley, angol diplomata, tudós találta ki és valósította meg a köteleskönyv fogalmát azzal, hogy végigjárta a kiadókat, és meggyőzte őket arról, hogy tudományos érdek lenne egy helyen minden kiadványt hiány nélkül összegyűjteni. E célnak a brit szigetek legrégibb egyeteménél jobb helyet nem is találhatott volna. (Oxford egyetemének alapítását csak a Bolognai Egyetem és a párizsi Sorbonne előzte meg.) Jelenleg heti 5.000 kötet a könyvtár gyarapodása, melyet csak vidéki letéltárak működtetésével tudnak kezelni, de ezekből is napi kétszer indítanak könyveket az olvasók igényei szerint.

A konferencia első részének a könyvtárakat szolgáló könyvtári szolgáltatások volt a témája. A teológiai könyvtárosság világszerte történő népszerűsítését oktatással igyekszik szolgálni a BETH, amerikai testvérszervezetével, az ATLA-val közösen. Jelenleg harmadik világbeli jelentkezők számára biztosítanak oktatást

az USA-ban, mely az ATLA éves konferenciáján való részvétellel kötődik össze. Európából egy ukrán baptista kolléga tudott kiutazni és tanulni a programmal. Magyarország sajnos nemzetközi besorolását tekintve nem pályázhat, viszont tervben van a felhasznált oktatási anyag elektronikus megjelentetése 7 kötetben, amely számunkra is elérhető lesz. A Nazarénus Egyház angliai teológiai könyvtárosa a világ különböző részein tartott tanfolyamokat helyi gyülekezeti könyvtárak és oktatási intézmények szakképzetlen könyvtárosai számára. Az oktatást egybekötötték egy könyvtári adatbáziskezelő telepítésével, és ennek használatát is megtanulják a résztvevők. A könyvtári szakismeretek terjesztése is lehet misszió! Hasonlóképpen egy norvég felsőoktatási könyvtár számolt be arról, hogy Madagaszkáron végzett könyvtáros képzést, az ottani könyvtáros feladatot ellátó, elsősorban női teológusok számára. Az első rész végén az ATLA is beszámolt az arculatváltás mögötti eseményekről (átvilágítás és rebranding), vagyis arról, hogy világszervezetté szeretnék kinőni magukat, ezért erőteljesen gyűjtik az európai szakirodalmat is, nyelvtől és vallástól függetlenül. Érdemes lenne a magyar teológiai szakfolyóiratok beillesztését is megfontolni az ATLA-ba.

A konferencia második részében tematikailag közös volt a Google és más keresőmotorok könyvtárakra gyakorolt negatív hatásának bemutatása, illetve a kiútkeresés. Ezt a blokkot Simone Kortekaas előadása nyitotta meg, aki azzal az érdekes felüttessel kezdte előadását, hogy a felhasználók által keresett tartalom 95%-a megtalálható az interneten. ...és folytatta: ha ez valóban így van, akkor a könyvtárak feladata, hogy a maradék 5%-ra koncentráljanak, és ezen információkhoz nyújtsanak hozzáférést. A holland könyvtárak számára a legfontosabb a felhasználók minél pontosabb megismerése (personák megalkotása), az eltérő igényekhez való alkalmazkodás. Ezek a könyvtárak a legtöbb erőfeszítést a felhasználók oktatásába fektetik.

Fontos tanulság, hogy a WorldCat, amelyhez a holland könyvtárak csatlakoztak, nagyon sok hibát, visszakeresési nehézséget és lehetetlenséget jelent. A WorldCat néhány évvel ezelőtt Magyarországra is terjeszkedni akart, a jelenlegi struktúrával azonban nemzeti rendszereink egy esetleges áttállással sokat veszítenének. A konferencián a Lean Library termékről is hallottunk, amelyet szintén holland egyetemi könyvtári környezetből fejlesztettek startup cégben, és amely egy böngésző plugin segítségével a neten keresett és talált fizetős tartalmakról automatikusan megmondja, hogy az affiliált könyvtárakban ingyenesen elérhető-e. A fejlesztést a SAGE Kiadó vette meg, és rajtuk keresztül fizetősön érhető el a könyvtárak számára. A fejlesztés legfontosabb gondolata, hogy a felhasználó által bejárt úton kell a könyvtáraknak megjeleníteniük – jelen esetben már a böngészőben –, egyébként nem biztos, hogy „útba esnek” a felhasználó számára. Egy francia előadás a közkönyvtárak anonim kérdezz-felelek szolgáltatásában a vallási tematikájú kérdések és válaszok elemzését mutatta be, hangsúlyozva, hogy a vallási feszültségek növekedésével egyre fontosabbá vált, hogy milyen válaszokat kapnak az állampolgárok. A könyvtárosok információszolgáltatói szerepükönél fogva gyakran nagyobb, súlyosabb tekintélyre tesznek szert; vitás kérdések, vallási viszályok rendezésének igényével is keresik őket, ami a laikus közalkalmazotti szerepüktől igencsak távol esik, és ezért vallási kérdésekben továbbképzést igényelnek.

A felhasználók megnyerésében a partneri viszony kialakításának és a hozzájuk illő kommunikációs eszközök használatának fontosságát emelték ki a további előadók. Az oxfordi egyetemeknél, főiskoláknál a döntésekbe való bevonásuk, illetve a könyvtári beszerzési áron történő egyéni könyvvásárlási igény kielégítése volt a legsikeresebb együttműködés az elmúlt időben. Fontos a differenciált szolgáltatás! A kezdő és végzős diák között akkora különbség lehet,

mint egy végzős és doktorandusz hallgató között, illetve az akadémiai ranglétra különböző fokán álló oktatók igényei is eltérhetnek. Leginkább a személyre szabott oktatási anyagok kidolgozása vezet szélesebb elégedettségre. A nap utolsó előtti előadásaként *Bálint Ágnest* hallgathattuk, aki a biblioterápia magyarországi történetéből elevenített fel epizódokat, illetve a jelen gyakorlatot ismertette. Ágnes előadásában a teológiai könyvtárak szerepére kérdezett rá: „Mi az, amit hozzátehetnek a biblioterápia még szélesebb felhasználásához?” Válaszként egyrészt a vallási szövegek bevonását javasolta a terápiás olvasási módba, másrészt a spiritualitás kérdéseinek tematizálását, hiteles tradíciók megjelenítését szorgalmazta.

A konferencia utolsó napján a FAST tárgyszórendszer jelenlegi állapotáról volt szó, amely várhatóan nemzetközi szinten is lecseréli a Kongresszusi Könyvtár tárgyszóadatbázisát, amelyet a jó néhány magyar könyvtár (köztük a debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára) is használ. A változásra fel kell készülnünk, ezért hasznos volt a trendekről értesülni, és örülni lehet a használandó rendszer egyszerűsödésének.

A kéziratdigitalizálás fontos szempontjairól (nemzetközi kutathatóság) szólt az Utrechti Egyetem szerzetes-kutatója, illetve a stuttgarti Biblia Gyűjteményben folyó kutatásokról is hallhattunk. A minél teljesebb gyűjtés minél

teljesebb, több szempontú feldolgozással kell párosuljon ahhoz, hogy a hatás, az eredmény nemzetközileg is jegyezhető legyen.

A konferencián a hivatásos kiadók közül a De Gruyter képviseltette magát, ezúttal nem üzletkötővel, hanem egy szerkesztőjével, aki egy új projektnek igyekezett hírt verni és szakembereket megnyerni: *Encyclopedia of the Bible* and its Reception kiadási terveiről volt szó. A projektről az EISZ által szervezett De Gruyter napokon is hallhattunk már korábban, illetve jelenleg az EISZ által kínált adatbázis-előfizetések között is megtalálhatjuk.

A konferencia záróeseménye a közgyűlés volt, amelyen a pénzügyi helyzet és a jövőbeli tervek megvitatása volt napirenden.

A konferencia kísérőeseményei szokás szerint könyvtárlátogatások voltak, két college gyűjteményét és ritkaságait is sikerült megtekinteni (*Angus Library and Archive* és *Pusey House Library*) az országtól szokatlan napsütéses időben.

A jövő évi konferencia helyszíne az ukrán Lviv lesz. A szakmai napok témájaként a felhasználóképzés és a felhasználói oktatás kerül közelebbi fókuszba, a különböző intézményi jó gyakorlatok bemutatása lesz a cél.

Bálint Ágnes
Tiszántúli Református Egyházkerület
Nagykönyvtára
Mészáros Kornélia

Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára

BETH résztvevők az oxfordi Angus Library and Archive épülete előtt. A kép forrása: <https://bit.ly/2nsRnDm>

KASTÉLYKÖNYVTÁR A LEVÉLTÁR ÉS A KÁPOLNA KÖZÖTT – KIÁLLÍTÁS NYÍLT AZ ÜLLŐI ÚTON

Egyedülálló kiállítás-megnyitóra került sor 2019. június 12-én délután *Kastélykönyvtár a levéltár és a kápolna között* címmel. A 2017-ben megújult Üllői út 24. szám alatti Evangélikus Országos Gyűjtemény – Evangélikus Országos Könyvtár részét képező Podmaniczky-Degenfeld Könyvtárban kamaratárlat nyílt a rejtett kincsek bemutatására.

Balogh Kriszta könyvtárvezető köszöntötte a megjelenteket a régi könyvek és empire bútorok között, majd olyan darabokat hallgathattunk meg, amelyeket Podmaniczky Lajos báró „tett muzsikára”. A Váro leány címűt Kölcsey, míg a Minnyihez című munkáját Kazinczy ihlette. **Regös Júlia** és **Fehérvári Péter**, valamint **Fehérvári Péter** és **Mekis Péter** előadásában élhettük át ezeket az egykori szerzeményeket.

A majd 30.000 kötetes volt főúri gyűjtemény, **Podmaniczky Géza** báró és felesége, **Degenfeld-Schomberg Berta** grófnő valamikori kiskartali könyvtárát jelenti, amely 1929-ben került egyházunkhoz, és egyedülálló módon elkerülte a kastélykönyvtárak II. világháborús pusztulását, így tudományos és történelmi értéke páratlan a maga nemében. A báró és felesége felvásárolta **Podmaniczky Lajos** aszódí, és

Prónay Sándor tóalmási családi könyvtárát, s a könyveket katalogizálták. A könyvtárban a magyar mellett találunk latin, német, francia és angol nyelvű köteteket is, szinte minden tudományterületről és korból. A Podmaniczky–Degenfeld házaspár szenvedélye a csillagászat volt, ezzel kapcsolatos szakkönyvekkel is találkozhatunk. Örökösük, **Degenfeld Pál** gróf ajándékozta a könyvtárat az evangélikus egyháznak, amelynek vezetői igyekeztek az Üllői úti központban a kastélykönyvtárát eredeti elrendezésével együtt megőrizni, ezért átalakították a termeket. Mivel ma még főként kutatók használják a gyűjteményt, ezért szeretnének nyitni a nagyközönség felé is a most létrehozott kamaratárlattal.

Pröhle Gergely, országos felügyelő a megnyitón elmondta, hogy szívügye ez a gyűjtemény, ahogy az épület és az evangélikus gyűjtemények ügye. A könyvtárat 1905-ben nem véletlenül helyezték el a földszinten lévő levéltárban őrzött Luther Márton végrendelete és a felső szinten lévő kápolna között. „A modern kor evangélikusainak méltónak kell lenniük ahhoz az örökséghez, ahogyan építették ezt a házat: őseink alapként az egyházalapító által ránk hagyott végrendeletre építettek, de igazodtak a zsinórmértékhez,

a Bibliához és a vallástudományhoz, de még a liturgikus üzenetekhez is. Ezeket nekünk is komolyan kell tudnunk venni” – hangsúlyozta az országos felügyelő, aki kitért arra is, hogy a meghallgatott zenei betét „hűen tükrözi azt a kulturális erőt, azt a lélekkel teli, a környezetére hatni kívánó és tudó, a társadalmi életet, a társasági életet szervezni akaró és tudó társaságnak a szándékait, akik annak idején megteremtették ezt a könyvtárat is, a tágabb környezetet, amelyben az egyház élete zajlott.”

Próhle Gergely háláját fejezte ki a kollégáknak, akik jól működtetik az új szervezeti felépítésű gyűjteményeket, így egyházunk a szellemi erőket maximális mértékben tudja használni körünkben is. „A könyvtár stratégiai hely a levéltár és a kápolna között, amelyben jól látszanak a szellemi kincsek, az intellektuális erő, de érezzük azt is, hogy felfelé is kell emelni a tekintetünket, de nemcsak a csillagok vizsgálására, ahogyan Degenfeld-Schomberg Berta tette, hanem a kápolnából megnyíló isteni dimenzióra is.”

A kiállításmegnyitón írták alá az **Evangélikus Hittudományi Egyetem** (EHE) és az **Evangélikus Országos Gyűjtemény** (EOGY) közötti szerződést. **Hubert Gabriella** az EOGY igazgatója és **Csepregi Zoltán** az EHE rektora a szerződésben többek között arról állapodtak meg, hogy közös katalógusrendszert használnak, a Hittudományi Egyetem hallgatói pedig ingyenesen látogathatják a könyvtárat kutatási céllal, valamint az Evangélikus Országos Múzeum kiállításait is.

A résztvevők ezután megtekintették a kiállítást, amelynek kurátorai: **Hubert Gabriella** és **Zászkaliczky Zsuzsanna**, igazán érdekes darabokat tartalmaz.

Szeretettel ajánljuk az érdeklődőknek. A könyvtár munkatársai minden pénteken nyílt napot tartanak, de bejelentkezés után szívesen várnak más napokon is csoportokat.

forrás: <https://www.evangelikus.hu/kastely-konyvtar-leveltar-es-kapolna-kozott-kiallitas>

Szöveg és fotó: Horváth-Bolla Zsuzsanna

MAGYAROK AMERIKÁBAN – KIÁLLÍTÁS A MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJÁN DEBRECENBEN

Bár a fesztiváljelleg miatt időnként bírálják, a Múzeumok Éjszakája kivételes alkalom arra, hogy jó értelemben véve „tömegek” találkozzanak a muzeális gyűjteményekben őrzött kincsekkel. A német kezdeményezésre elindított sorozathoz eleinte budapesti múzeumok csatlakoztak, majd 2005-ben vált országos rendezvénnyé, mára saját arculattal, sajtókampánnyal, honlappal rendelkezik (muzej.hu). Az elmúlt években vélhetően kiteljesedett annyira, amennyire a hazai intézményrendszer kapacitása és a közönség érdeklődése engedte. 2019-ben országsszerte 400 intézmény több mint 2000 programmal várta a látogatókat. A népszerűségére jellemző, hogy a tavalyi évben (amikor az oroszországi futball VB esti német-svéd meccse komoly konkurenciát jelentett!) 422.000 látogatót fogadtak a hazai múzeumok. Ez a létszám az éves látogatottság 4 százalékát teszi ki. Tapasztalatom szerint ilyenkor a család kedvéért azok is ellátogatnak hozzánk, akik utoljára az általános- vagy középiskolai osztálykirándulások alkalmával jártak hasonló környezetben. Nem lebecsülhető tehát a programok vonzereje turisztikai és marketing szempontból, különösen, ha jól kommunikáljuk az intézmény jelenlétét.

2019-ben Debrecenben a Nagytemplomtól a MÁV-székházig kilenc helyszínt lehetett meglátogatni a „múzeumi negyed” kulturális intézményeivel közösen kialakított rendszerben, egyetlen karszalaggal. A Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára a Református Kollégium Múzeumával közösen vesz részt a Múzeumok Éjszakáján. Az esemény népszerűsítéséhez az intézmény honlapján és Facebook-oldalán túl kapcsolatban állunk a helyi nyomtatott és internetes sajtótermékekkel. A koncertek, tárlatvezetések, kézműves programok, bábelőadások mellett minden évben nagyszabású kiállítással készülünk

a műemlék könyvtári kiállítóteremben. Mindig az adott év központi tematikájához igazodva válogatunk a nagykönyvtár kincseiből. 2019-ben az „utazás” volt az a gondolat, amely köré a kiállítást szerveztük. A Debreceni Egyetem

Észak-amerikai Tanszékével való együttműködésben jött létre a *Forradalmárok, utazók, kíváncsiak: Magyarok Amerikában* című kiállításunk. A szakmai kapcsolatoknak köszönhetően műtárgyakat kölcsönöztünk a Déri Múzeumból és az érdi Magyar Földrajzi Múzeumból, valamint több magánszemélytől. A kiállítás kurátora Venkovits Balázs, az egyetem adjunktusa, az utazási irodalom, utazástörténet és az amerikai-magyar kapcsolatok kutatója és Oláh Róbert, a Nagykönyvtár tudományos igazgatóhelyettese volt.

A Múzeumok Éjszakáján Venkovits Balázs két alkalommal magyar nyelvű tárlatvezetéssel várta az érdeklődőket. Az idén először kísérleti jelleggel angol nyelvű tárlatvezetést is meghirdettünk, a városban élő és ide látogató külföldiek kedvéért. A tapasztalat szerint az idegen nyelvű tárlatvezetés is közel annyi érdeklődőt vonzott, mint a magyar.

Az első világháborút megelőző évszázadokban számos magyar járt az amerikai kontinensen Braziliától Kanadáig: tudósok, katonák, arisztokraták, női utazók és jobb életre vágyó kíváncsiak. A kiállítás az Amerikában járt magyarok történeteit és beszámolóit mutatja be, élményeiken keresztül betekintést kaphatunk a magyar és amerikai történelem fordulópontjaiba. A kiállításon találkozhatunk az első magyar hittérítőkkal és a legkorábbi magyar nyelvű útleírásokkal. Az 1848–49-es szabadságharc bukása után Amerikában új életet kezdő emigránsok közül érdemes kiemelni például László Károlyt, Kossuth titkárát, aki rajzokkal kísért naplóiban örökölte meg az emlékeit. A tudományos igénnyel dokumentáló Rosti Pál nevét

kevesen ismerik, a Párizsban fényképészetet tanult írók egykor a világ legjobb fotósai között tartották számon. Ezemél több magyar katona kísérte továbbá Habsburg Miksát a végzetes „mexikói kalandra”, közülük többen hagytak hátra emlékiratot. A látogatók megismerhetik az Amerikába utazó magyar nők motivációit és a századfordulón kivándorló másfél millió honfitársunk sorsának alakulását is.

A Nagykönyvtár évszázados könyvei és kézel színezett térképei mellett a Földrajzi Múzeum bennszülöttek által készített tárgyi emlékei és debreceni magángyűjtők féltett kincsei, hanganyag és videórészletek mutatják be az utazó magyarok érdeklődésének főbb irányait.

dr. Oláh Róbert

Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára

EGY MOZGALMAS ÉJSZAKA A BIBLIOTHECÁBAN

Ismét változatos programokkal várta a „Múzeumok Éjszakája” rendezvénysorozat érdeklődőit az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár 2019. június 22-én 17.00-tól 23.00-ig.

A patinás épület lépcsőházában a színes lampionoknak köszönhetően ünnepi hangulat fogadta a vendégeket. A lépcsőházba belépve Magasi Németh Gábor szekkóit csodálhatták meg a látogatók, majd a 2017-ben ünnepélyes keretek között átadott múzeumi-közösségi tereket, és az ott kiállított könyvritkaságokat. A barátságatlan időjárás ellenére a múzeum terei rövid idő alatt zsúfolásig megteltek a sokszínű programoknak köszönhetően. A gyerekek színezők formájában ismerkedhettek címerekkel, iniciálékkal, a felnőttek Arnóczki Mónika és Szalai Katalin tárlatvezetése során több évszázados időutazás részesei lehettek. Megtekinthették Magyarország legnagyobb kódexét, a *Bakócz-graduálét*, a Szalkai László esztergomi érsek iskolás jegyzeteiből álló ún. *Szalkai-kódexet*. A mohácsi csatamezőn hősi halált halt Szalkai László sárospataki diákévei alatt készített jegyzetfüzete még Esztergom 1543-as török megszállása előtt került be a Főszékesegyházi Könyvtár gyűjteményébe. Láthatták Mátyás király könyvtárának híres ősnymtatványát, a *Lövöldi corvinát*, a *Majer-hagyatékot*, a *Fugger-gyűjteményt*. A Szalkai-kódex közelmúltban megjelent hasonmás kiadását és a Bakócz-graduálé hanganyagából készült CD-válogatást a program során nem csupán megtekinthették, hanem meg is

vásárolhatták vendégeink. A kuriózumnak számító „láncoskönyvek” (libri catenati) különösen nagy érdeklődésnek örvendtek, elsősorban a láncok eredete mozgatta meg a látogatók fantáziáját. Idei állandó kiállításunkban a *Balassa család Bibliájával*, a *Jordánszky-kódexszel*, a Magyarországon fellelhető legkorábbi ősnymtatvánnyal, Guillaume Durand *Rationale divinorum officiorum* című munkájával és végül, de nem utolsósorban a 15. századi *Neustifti evangelistáriummal* ismerkedhettek meg érdeklődő vendégeink. Szinte valamennyi korosztályt lázba hozta a Főszékesegyházi Könyvtár történetét közelebb hozó múzeumi játék. Az eredetileg felnőtteknek szánt játéksomagok a gyerekek számára is különösen vonzóvá váltak. Lelkes nebulók sokasága állt be a sorba a színes csomagokért, és nagy izgalommal kezdtek hozzá a felnőttek számára is kihívást jelentő játékokhoz. A fejtörő rejtvények megfejtése során a játékos kedvű résztvevők mélyebb betekintést nyerhettek a Bibliotheca több évszázados múltjába. A jól megérdemelt jutalom természetesen nem maradt el, az izgalmas szellemi kalandba benevezők hasznos ajándékokban részesültek. A rendezvény alatt pillanatképek formájában folyamatosan nyomon követhetőek voltak a Bibliotheca felbecsülhetetlen értékű kincsei a kivetítőn.

Reméljük jövőre újra, ugyanitt, újabb tartalmas kalandtúrák során találkozhatunk az érdeklődőkkel!

Arnóczki Mónika

Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár

A PANNONIA REFORMATA MÚZEUM ELMÚLT EGY ÉVE – PÁPA

A Pannonia Reformata Múzeum 2018. május 11-én történt ünnepélyes megnyitása óta eltelt egy év. Egy gyorsan múltó, mégis nagyon sok tapasztalatot, örömet és nehézséget egyaránt tartogató, kihívásokkal teli esztendő. Az emelkedett hangulatú, magasztos pillanatokat felváltották a dolgozók hétköznapijai. Egy új intézményegyesítés üzemeltetése, egy „új út kitaposása” nem könnyű feladat, nagy kihívás, ám mégis örömteli, az Úristen elhívása egy nemes szolgálatra. Ahogy az íge mondja: „Örhelyemre állok, és megállok a bástyán” (Hab 2,1). A Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek, a könyvtárnak, a levéltárnak és a nemrég megnyitott múzeumnak ez a legfontosabb feladata és célkitűzése: őrizni és bemutatni a dunántúli református örökséget, ugyanakkor – ebben az egyre inkább értékvesztett világban – szikár, élő bástyaként megállva hirdetni az evangéliumot, a keresztyén hit évezredek óta gyógyító és megújító erejét. Istennek adunk hálát, hogy a múzeum megnyitásával elmondhatjuk, hogy a Gyűjtemények mindhárom intézménye megújult, nemcsak külsőleg, hanem a szakmai-tartalmi munkát illetően is.

Az eredeti elképzelés szerint – a múzeumok sorában – formabontó helyszínen, formabontó módon és formabontó tematikával: „Élő templom-múzeum”-ként álmodtuk meg az Ótemplomot, benne a „Hajlék az örökkévalóságban” címet viselő állandó kiállításunkat. Az Istennel való találkozásra lehetőséget nyújtó ősi falak, a kiállításban megfogalmazott ígêrhirdetés, dédapáink és nagyanyáink kézzel fogható tárgyi öröksége, a ma is élő keresztyén hit „kéz-zelfogható” megtapasztalása beváltotta a hozzá fűzött reményeinket, minden korosztályt megérint, mindenki megtalálja a maga kapcsolódási pontját. Bátran mondhatjuk, hogy a dunántúli

reformátusok ikonikus épületegyüttese „lelki forrássá” vált. Igyekszünk többet adni egy világi múzeumnál: ezt minőségi szolgáltatással, modern megfogalmazással, őszinte egymás felé fordulással és lelki többlettartalommal szeretnénk elérni.

Az elmúlt egy esztendő során a hozzánk látogatók számos lélekemelő és felejthetetlen pillanatot élhettek át: lelkészszentelő, istentisztelet, úrvacsorai közösség, esküvő, evangelizáció, komolyzenei koncert, gyermekelőadás, nyári tábor, kézműves foglalkozás, konferencia, kávéházi beszélgetés, irodalmi délután, kiállítás megnyitó, Ars Sacra Fesztivál, Múzeumok Éjszakája, minőségi kávé- és borkóstoló, tárlatvezetés, vagy éppen múzeumpedagógiai foglalkozás alkalmával.

Az egyéves évforduló szintén emlékezetes és egyben rendhagyó eseménnyé nőtte ki magát, hiszen múzeumunk bejárata előtt a Kollégium tagintézményeivel, a Dunántúli Egyházkerülettel, Pápa városával és a Nemzeti Örökség Intézetével közösen örülhettünk a Történelmi Emlékhelyé avatás ünnepélyes alkalmának.

Az elmúlt egy esztendő számadására és egyben hálaadásra késztet bennünket. Jóllehet nem szeretjük a statisztikákat, mégis nagyon fontos, hogy időnként megálljunk és tükröt állítsunk magunknak. Elemezzük és átgondoljuk, mely programokat kell megtartanunk és melyeket kell elengednünk a minőségi szolgáltatás érdekében. Ilyen például a tárlatvezetések szabályozása. A viszonylag alacsony munkatársi létszám miatt kénytelenek voltunk időponthoz, illetve bejelentkezéshez kötni a múzeumlátogatást, mert a sokszor egyedül vagy párosan érkező látogatók és csoportok kimerítették a rendelkezésünkre álló emberi erőforrást. Az elmúlt egy évben több mint 13 000 látogató fordult meg nálunk közösségi

program vagy tudatos múzeumlátogatás során. Munkatársainkkal ezernél is több tárlatvezetést tartottunk, a mai napig (2019. június 18.) 9048 fő látogatta meg múzeumunk kiállításait, közel ezer diák vett részt múzeumpedagógiai foglalkozáson.

A számadatok és látogatóink pozitív visszajelzései egyértelműen azt támasztják alá, hogy jó úton járunk, munkánkat áldás kíséri. Ugyanakkor azt is fontos szem előtt tartanunk, hogy a mai gyorsan változó világban, nem ülhetünk karba tett kézzel, soha nem vagyunk készen. Folyamatosan meg kell újulnunk, új programokat,

kiállításokat, modern kommunikációs eszközöket, formákat kell keresnünk annak érdekében, hogy valamennyi generáció érdeklődését fel tudjuk kelteni, s ami még fontosabb, fenn is tudjuk tartani. Érezzék, hogy a Pannonia Reformata mindannyiunké, olyan „lelki forrás, lelki otthon”, amihez érdemes visszatérni több alkalommal is: akár a kiállítás gondolataiban, mondanivalójában elmerülve, akár egy zenei élményben vagy egy beszélgetésben megélni Isten közelségét és szeretetét.

Halászné Kapcsándi Szilvia
Dunántúli Református Egyházkerület
Tudományos Gyűjteményei

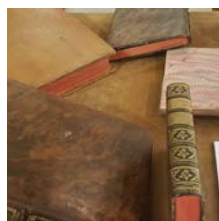

TŰZ ÉS VÍZ MÁSKÉNT – MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA A RÁDAY GYŰJTEMÉNYBEN

A januári tűzvész után talán még fontosabbnak éreztük, hogy látogatóink lássák és hallják, hogy a Gyűjtemény súlyos károkat szenvedett ugyan, de értékeink megmaradtak és lelkesedésünk töretlen ezek bemutatására.

Az alkalomra két kiállítással készülünk: az egyik a székház aulájában „Ég, de meg nem emésztetik...” bibliai ihletésű címet kapta, amely a levéltárból és a könyvtári raktárból, folyóirattárból kimentett muzeális dokumentumokat mutatta be: többek között két levelet Ráday Gedeon levelezéséből, mindkettő a 850 iratfolyóméternyi, 350 fondot képező irata-

nyag értékes darabja. Látogatóink megtekinthették az Ibrahim Mütefferika által kiadott francia nyelvű török grammatikát is, amely az első és egyetlen latin betűs török ösnyomtatvány, a szerzője jezsuita szerzetes, misszionárius Jean-Baptiste Holdermann (1694-1730). A kiállításra a 114 muzeális folyóirat közül az első magyar nyelvűekből választottuk a Kazinczy Ferenc által létrehozott *Orpheust*, Ráday Gedeon egyetlen fennmaradt portréjával, továbbá *A Hadi és Más Nevezetes Történeteket* színes, metszetes illusztrációkkal. A lap 1789 nyarán jelent meg először. Eleinte egyetlen eseményről, az éppen zajló orosz-török

háborúról (1787-1791) tájékoztatót. Szerkesztői később más témákat és eseményeket is becsempészték a lapba, melynek vonzerejét ábrák, képek és rajzok is emelték. A *Honművész, a Regélő Pesti Divatlap és az Életképek* a 19. század 30-as éveiben megjelent új laptípus a magyar irodalomban, amely végre a nők világa felé fordult. Előszavaik hozzájuk szóltak, a rovatok nagy része nekik készült. Ez volt az irodalmi divatlap. A divatlap elsősorban nem a divatról szólt. Elnevezése csak a benne mellékelt divatképekről ragadt rá. Műfaját tekintve sokkal inkább szépművészeti folyóiratnak számított, amely két részre különült. A lap első fele irodalmi szemelvényeket, útleírásokat, visszaemlékezéseket tartalmazott, csak a lap másik fele foglalkozott a társasági élettel, valamint a divat világával. A kiállításához kapcsolódott egy beszélgetés *Forró hírek, hideg fejjel vendégünk a Parókia.hu* címmel, melyben Dr. Berecz Ágnes gyűjteményi igazgatónak adott interjút Jakus Ágnes újságíró, aki közvetlenül átélte és tudósította a tüzesetet. Az aulából indult *Elégett jövőkép* címmel egy épülettörténeti séta, Kovácsné Pázmándi Ágnes könyvtáros-lelkész és Veres Anna Mária könyvtáros vezetésével, majd Bíró Gyöngyi régi könyves könyvtáros előadása következett *Könyvmentés* címmel.

A másik kiállítás, amelyet a könyvnek, mint CORPUSNAK szenteltünk a Ráday műemlékkönyvtárban „A szellemből anyag, majd újra szellem: ímé a könyv, e hétköznapi csoda” címet viselte, Csorba Győző szép szavait kölcsönözve. A Schedel-krónikán modelleztük le a könyv felépítését, a

testet, amely hasonló az emberi testhez: van lába, feje, gerince, bordái stb. és szép „ruhába öltöztetjük”, akár az embert magát. A teremkönyvtár szépséges aranyozott bőrkötéseit mindig megcsodálják az idelátogatók, nekik mutattuk be Koroknay Éva, Halász Margit és Csenki Éva által vezetett kötetstörténeti kutatást. Az első adatlapokat, a grafitall selyempapírra másolt bélyegzőktől a mai modern technikán át a könyvkötő műhelyekig. A Ráday család iratanyagában fennmaradt több könyvjegyzék is, amely a könyvkötőmester aláírását is tartalmazza egy-egy könyvlista alatt. E forrás alapján a Rádayak nagy mennyiségű könyvet költettek Jakob Müller és Fischer János műhelyében. Válogatásunkban bemutattuk a rájuk jellemző szegély- és középbélyegzőket, előzékpapírokat, márványozási technikákat. Müller jellegzetes bélyegzője a tulipán, vagy valamilyen virágmotívum, az aranyozott hálórács, vízszintesen nyomott filétasor. Fischer János a márványozott bőrt vaknyomású vonalkerettel díszítette, stilizált virágmintát használt. A gerincmezők jellegzetes díse a virágos ágon ülő madár vagy gránátalmás ág.

Mindezt kézműves foglalkozással is kiegészítette: Jánváry Zoltán grafikusművész, aki a nyomtatóprás rejtelmeibe engedett betekintést és a Szentírás egy lapját nyomtathatták ki nála a vállalkozó kedvű látogatók. Somogyi Márk könyvkötő-restaurátornál pedig sikeresnek és ügyesnek érezhette magát mindenki, aki füzetet készített és különféle bélyegzővel díszíthetett.

Mindkét kiállítást Kovácsné Pázmándi Ágnes, valamint Veress Anna Mária rendezte és vezette.

Mint minden évben most is a Bibliamúzeummal közösen készültünk az alkalomra. A Bibliamúzeum állandó és időszaki kiállítással vett részt a programban. A **PÁRIZS – PARIS! – „Ha a hajnal szárnyaira kelnék” (Zsoltárok 139,9) Válogatás a Szőlősi-Nagy-Nemes Gyűjteményből** időszaki kiállítást maga Nemes Judith műgyűjtő vezette ezen az estén. Az állandó kiállítást Timár Gabriella lelkész-igazgató és Németh Pál lelkész, iszlám szakértő mutatta be.

Veér Csongor (hegedű), Wagner-Puskás Péter

(harmonika), és a William Byrd Kamarakórus koncertje emelte az est színvonalát.

Az egész programot szervezte és koordinálta Molnár László kollégánk, a Bibliamúzeum munkátára.

Kovácsné Pázmándi Ágnes

Dunamelléki Református

Egyházkerület Ráday Könyvtára

a fotókat Kovácsné Pázmándi Ágnes készítette

10 ÉVES AZ MTMT

Július 9-én szakmai programmal ünnepelte 10. születésnapját az Magyar Tudományos Művek Tára. Az ünnepségre a működtetésében résztvevő szervezetek tagjainak körében került sor.

A rendezvényt *Monok István*, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója nyitotta meg. Az MTMT szerepéről, jelentőségéről és jövőjéről beszélve külön hangsúlyozta a könyvtárak, könyvtárosok komoly erőfeszítését az MTMT létrehozásában és minőségi fenntartásában. Jövőbeli feladatként említette az MTMT öntudatának erősítését, hogy mindenki láthassa a rendszer fontosságát.

Ezt követően *Bereczky Áron*, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, Kutatás-fejlesztési Főosztály főosztályvezetője köszöntőjében rendkívül sikeres évtizednek nevezte az elmúlt 10 évet. Méltatta az MTMT szerepét a magyar tudományos élet döntéshozatali mechanizmusában, kiemelte, hogy a rendszer rávilágít az egyes intézmények gyengeségére és erősségére egyaránt.

A *kezdetektől a közfeladatig* címmel *Makara Gábor* akadémikus, az MTMT korábbi Felügyelő Testületének elnöke arra emlékezett vissza, hogy az elmúlt 25 (!) évben hogyan alakult ki és milyen döntési pontok mentén változott az MTMT

funkcionális, szervezeti és informatikai keretrendszere. Megtudtuk, hogy a kiindulópont, a kezdet valójában 1994-re nyúlik vissza, amikor a Kísérleti Orvostudományi Intézetben egy rosszul sikerült mentés miatt elveszítettek több mint 100 oldalt a kutatóintézeti nyilvántartásból, ezért felmerült az igény egy korszerű nyilvántartó rendszer vásárlására. A következő lépés, hogy mindez akadémiai szinten is megvalósult, így jött létre a TPA = Tudományos Publikációs Adattár (offline) és annak online változata a KPA = Köztestületi Publikációs Adattár. Az adattár fejlesztési igénye hamar kiterjedt, vagyis egyértelművé vált, hogy nemcsak egy akadémiai, hanem egy országos adattárra lenne szükség, ahol az egyetemek is jelen lehetnének. Így 2009-re létrejött az MTMT, a KPA és a TPA utódjaként és kiterjesztéseként. Feladata a hazai tudományos közelet szereplői – intézmények és kutatók – publikációi és a rájuk érkezett hivatkozások nyilvántartása. 2010-re világossá vált, hogy az MTMT kinőtte az eredeti KPA-tól örökölt szoftvert. Az új szoftver fejlesztése 100%-os TÁMOP támogatással történt (307 999 900 Ft) 2012–2018 között. Az MTMT2 bevezetésére finanszírozási, közbeszerzési és informatikai nehézségek miatt kellett 6 évet várni. 2015-től az MTMT

működtetése az Akadémia közfeladata, ezzel szilárd jogi alapot teremtettek a működéséhez, azonban a megfogalmazott költségvonzata sajnos nem került be a törvénybe, ami több év küzdelmet eredményezett, hogy az új szoftver fejlesztését be lehessen fejezni. Jelenleg az MTMT egy működő és életerős szervezet, mely fontos és hasznos a tudománypolitika szemszögéből is.

Az *MTMT lehetőségei* címmel Holl András, az MTA KIK informatikai főigazgató-helyettese változta fel azokat a megvalósítás és bevezetés különböző szintjein álló lehetőségeket, amelyek segítségével az MTMT szolgáltatásokat vesz igénybe vagy szolgáltatásokat nyújt a bibliográfiai tartalomszolgáltatást forrásként felhasználó nemzeti és nemzetközi hálózati infrastruktúrában. Holl András az MTMT2 lehetőségeként látja az egyre nagyobb mértékben automatizált adatfelvitelt, melyet úgy képzelne el,

hogy már maguk a kiadók töltenék fel a megjelent hazai művek alap adatait az MTMT-be, melyet a szerzőnek csak gazdagítani kellene, jelentősen csökkentve ezzel a felviteli munkát. Az MTMT tájékoztató funkciójának növelése a Frascati rendszerű osztályozás bevezetésével az MTMT2-ben már megvalósult, azonban a tételek utólagos besorolása még várat magára.

Végül Micsik András, az MTMT2 fejlesztési projekt műszaki vezetője *MTMT2: lehet egy API-val több?* című prezentációja az MTMT2 alkalmazásprogramozási felület (API) nyújtotta lehetőségekről és a különböző grafikus felületek szerepéről adott áttekintő ismertetést a megjelentek számára.

Forrás: <https://www.mtmt.hu/>

Zsohovszky Márta

Sapientia Szerzetesi Hittudományi

Főiskola Könyvtára

HAGYOMÁNYOK ÉS KIHÍVÁSOK VIII. REKORD RÉSZVÉTEL AZ ELTE EGYETEMI KÖNYVTÁRBAN

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár 2019. augusztus 29-én immár nyolcadik alkalommal szervezte meg könyvtárszakmai napját, melyen több mint 150 könyvtáros kolléga vett részt.

A Hagyományok és kihívások sorozaton belül az idei program témái a *Könyvtáros kompetenciák a 21. században*, valamint a *Tartalmi feltárás a Google árnyékában* voltak. A főigazgató és rektorhelyettesi köszöntőt követően a könyvtáros életpályamodell és a könyvtárosképzés aktualitásairól, a felsőoktatási könyvtárak jelenlegi kompetenciaigényeiről, majd a tartalmi feltáráshoz kötődve a szemantikus web könyvtári trendjeiről, a névterek-ről hallgattak előadásokat az érdeklődők.

A *Könyvtáros kompetenciák a 21. században* című szekcióban a könyvtárvezetők által

intézményükben elvárt tudás és készségek ismeretése mellett a gyakorló könyvtárosok továbbképzési lehetőségeiről, annak főbb tapasztalatairól, illetve a magyarországi iskolarendszerű könyvtárosképzés tendenciáiról is szóltak előadások.

A *Tartalmi feltárás a Google árnyékában* című szekció két egyetem tartalmi feltáró gyakorlatának ismertetését követően a névterek és a nevek filológiai helyes nyilvántartásának, valamint a nyelvfüggetlen Egyetemes Tizedes Osztályozás új szempontú felhasználásának témakörét járta körbe.

Az előadók szakmai napon vetített prezentációi elérhetők online is: <https://bit.ly/2IFYxTS>. A konferencia anyagából várhatóan 2020 nyarán konferenciakötet jelenik meg.

Forrás: <https://bit.ly/2nNjEoq>

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

Melyik könyvtárban dolgozol? Milyen számodra fontos jellemzőjét emelnéd ki?

A Gál Ferenc Főiskola Könyvtárában dolgozom. A könyvtár főiskolai és egyházmegyei könyvtári funkciókat is ellát. A főiskolai funkcióból adódóan a látogatóink nagy része hallgató, és jó közel maradni ehhez a generációhoz. Fontos még, hogy Szeged város belvárosában, a Dóm közelében található a könyvtár. Háromszöget alkot a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtárával, a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárral fizikai és szellemi értelemben is.

Mióta dolgozol itt? Hogyan kerültél ide?

2003 óta dolgozom könyvtárvezetőként. Előtte három évig a jezsuita könyvtár könyvtárosa voltam, de a két könyvtár között szoros volt a kapcsolat, így szinte már akkor is ott dolgoztam, 2002 szeptemberétől pedig fizikailag is egy környezetben dolgoztak a két könyvtár munkatársai. A főiskolai könyvtár akkori vezetője – Török Beáta – kért fel, hogy vállaljam a vezetői teendőket az ő távozása után, így lettem a szerzetesrend könyvtárosából főiskolai könyvtárvezető.

Miért, hogyan lettél könyvtáros?

Kiskoromtól jártam könyvtárba. Vittek minket az iskolával a gyermekkönyvtárba, de nagyon szerettem édesanyámmal a város (Kalocsa) felnőtt könyvtárba járni. A két részleg máshol volt, és a felnőtt részleg egy emeletes épületben kapott helyet, a felső szinten galéria is volt, széles, vas csigalépcsővel, ezt kisgyerekként nagyon szerettem. Aztán az egyetemre magyar szakosnak jelentkeztem, fel is vettek, de már akkor ott motoszkálhatott bennem a könyvtár iránti vonzódás, mert amikor a tanrendben láttam, hogy két lezárt félév után fel lehet venni a könyvtárszakot, specializációval, akkor éreztem, hogy ez nekem szól. Örülök, hogy kétszakosként

végezhettem az egyetemet, hogy a könyvtár mellett a magyar szakot sem hagytam el, és a két szak tudásához közöm van.

Miben áll a napi munkád? Milyen feladatokat látsz el?

Könyvtárvezetőként és olyan könyvtárként, ahol ketten dolgozunk, a munkám sokfelé ágazik. Egy kicsit olyan vagyok, aki mindenhez ért egy kicsit. A beszerzéstől, az állományba vételen, a feldolgozáson, a kölcsönzésen, a tájékoztatáson át, a könyvtárközi kölcsönzésig, a pályázatírástól a megvalósításig, az MTMT-től a Matarkáig, egyszerűen sok mindennel foglalkozom.

Milyen kihívásokat tartogat a munkád?

A sokszínűség kihívás, de néha nehéz, mikor egyszerre kell többfelé figyelni, és nem elveszni az adatokban.

Milyennek látod a mai magyar könyvtárügyet, benne az egyházi könyvtárak helyzetét?

Az elmúlt időszakban a szakmánkban sok minden történt. Az egész szakma várakozással figyelte, hogy az OSZK által vezetett projekt eredményei hogyan hoznak megújulást a könyvtárszakmának. Sokan még reménykedve várjuk, hogy az eredmény pozitív lesz. A könyvtárakat sokan, sokféle fórumon temetik, azonban az információ, az adat egyre fontosabb és fontosabb

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

a társadalmaknak. Sokan elfelejtik, hogy ahova a civilizáció mostanra eljutott, ahhoz a tudást az elmúlt századok könyvtárosai gyűjtöték és őrizték. Az egyházi könyvtáraknak felelősségük a rájuk

bízott állomány őrzése, minél teljesebb feltárása és megfontolt szolgáltatása.

A trendek figyelése, a megújulás, a szakmai naprakészség, a szakmai kompetenciák fejlesztése ugyanolyan fontos, ahogy az egyházi könyvtárosok körében megtapasztalt lelkeség megőrzése is.

Milyen hobbid, szabadidős elfoglaltságaid vannak?

Az olvasás régóta a mindennapjaimhoz tartozik. Emellett érdekel, foglalkoztat a sütés, sütemények készítése, a cukrász szakma mesterségbeli fortélyainak elsajátítása. Régebben kötöttem, és keresztszemes képeket is készítettem, ma már erre alig jut időm.

Mit jelent számodra az olvasás? Melyek a legfontosabb, meghatározó olvasmányélményeid?

Az olvasás gyerekkorom óta hozzátartozik

amindennapokhoz. Szerettem ezt a verset, amelyet Darvasi László az egyik szegedi könyvhétre írt és a címe: *Azért olvasok.*

Azért olvasok...

Az utóbbi időben főleg kortárs irodalmat olvasok, a krimitől,

Azért olvasok, hogy ne féljek.

a könnyedebb gasztroiro-

Azért olvasok, hogy otthon legyek.

dalmon át a komolyabb

Azért olvasok, hogy ne legyek otthon.

műfajokig. Nehéz kivá-

Én nem tudom, miért olvasok. Csak olvasok.

lasztani a legmeghatáro-

Én úgy olvasok, mintha engem is olvasnának.

zobb művet, mivel sok

Én azért olvasok, mert egy másik embert keresek.

mindentől függ, mikor

Én azért olvasok, mert magamat keresem.

hogyan hat az olva-

Én azért olvasok, hogy megtaláljanak.

sott mű. Most Stephen

Én azért olvasok, mert érdekel a múlt.

Greenblatt Egy rene-

Én azért olvasok, mert érdekel a jövő.

szánsz könyvvadász

Én azért olvasok, mert érdekel a jelen.

című kötetét forgatom,

Én azért olvasok, mert szeretni akarok.

amely kultúrtörténetet

Én azért olvasok, mert keresek.

ad. Néhány éve Audrey

... és amikor olvasok,

Niffenegger Az időutazó

megtalálom

felesége című kötet erkölcsi

kérdéseket vetett fel bennem. Az

idei évben Anna Enquist Ellenpont

című regénye érintett meg, amelyben az

irodalom és zene találkozik, és a fájdalom feldolgozásában, az emlékezésben Bach Goldberg-variációk műve segít.

Kövács Ildikó

Gál Ferenc Főiskola Könyvtára

A kép forrása: <https://bit.ly/2mrhPNN>

ÚJDONSÁG

Timothy Keller

Gyülekezet a központban :
evangéliumi szolgálat a városban

Harmat : Kálvin : Luther ,
Budapest 2019.

Puskás Attila, Perendy László (szerk.)

Istenképiség, átiistenülés, emberi
méltóság : teológiai tanulmányok
: in memoriam Vanyó László

Szent István Társulat, Budapest, 2019.

KITEKINTŐ

HATÁRON TÚLI EGYHÁZI INTÉZMÉNYEK
AZ EISZ-BEN

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Acéltámogatást biztosított az EISZ számára, hogy határon túli magyar intézményeknek nyújtson lehetőséget az adatbázisokhoz való hozzáférésre. Ennek köszönhetően a határon túli intézmények 2019. évi adatbázis-előfizetését 100%-ban támogatja az EISZ.

A projekt keretében 2019-ben 27 határon túli intézmény férhet hozzá az Arcanum Digitális Tudománytárhoz (beleértve a marosvásárhelyi Mentor Kiadó könyveit), az Akadémiai Kiadó MeRSZ és szotar.net adatbázisához, a Szaktárs felületen az Osiris, a L'Harmattan, a Kronosz és a Szaktudás Kiadó teljes portfóliójához, a Typotex Interkönyv adatbázishoz és a Tinta Kiadó SzóTudásTár szolgáltatásához. Az adatbázisokban körülbelül 250 kötet vallástudományi szakkönyv és felsőoktatási kötelező irodalom férhető hozzá teljes szöveggel. A vallástudomány mellett összesen 5000 magyar e-könyv érhető el a kedvezményezett intézmények számára a nyelvészet–retorika, történelemtudomány, társadalom- és természettudományok széles köréből.

A projektben települési könyvtárak, múzeumok, szakkönyvtárak egyaránt részt vesznek. A támogatásnak köszönhetően a Partiumi Keresztény Egyetem, illetve a teológiai képzést folytató intézmények közül a gyulafehérvári Hittudományi Főiskola és Papnevelő Intézet, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet és a felvidéki Selye János Egyetem oktatói és hallgatói férhetnek hozzá a kiadványokhoz.

A kedvezményezett intézményekből 40 könyvtári munkatárs 2019. június 13–14-én kétnapos budapesti rendezvényen ismerkedhet meg a kiadói adatbázisokkal, az EISZ működésével és az MTA KIK által biztosított kutatássegítő szolgáltatásokkal. Az EISZ Titkárság munkatársai kihelyezett adatbázis-használati tréningek keretében folyamatosan segítik az adatbázisok népszerűsítését és használatát a felhasználók számára.

Forrás: <https://bit.ly/2meYI9I>

Lencsés Ákos

MTA KIK EISZ Titkárság

ÖRÖKZÖLD

Miért oktatjuk a könyvtárhasználót?

A könyvtárhasználókat a következő indítékok alapján érdemes – és kell – oktatni:

- a könyvtárhasználat fontos része annak az önképzési folyamatnak, mely ma már az embert egész életén keresztül elkíséri;
- a jelenlegi oktatási gyakorlat az előadások helyett mindinkább szemináriumokkal és egyéb aktív módszerekkel él, s ezek önálló munkát tételeznek fel az anyaggyűjtésben;
- terjed egy egészséges könyvtárosi filozófia: nem szabad megvárunk, amíg a felhasználó kérdésekkel áraszt el bennünket, célszerűbb az ismereteket mindenki számára preventív módon hozzáférhetővé tenni.

Az oktatásban jelenleg inkább a folyamatjelleg kap hangsúlyt a megszerzett tudással szemben. A könyvtárhasználók képzésénél is felmerül a kérdés: hogyan terjeszthető ki a könyvtárhasználati képzés az ember életpályájának egészére, illetve *hogyan hozható egyensúlyba a folyamat és eredménye*. További kérdés, hogy ki tanítsa a könyvtári felhasználót: a könyvtáros vagy a pedagógus?

A jelenlegi képzés két feltevésen alapul:

- a) a könyvtáros feladata, hogy a felhasználókat a könyvtár használata és az irodalomkutatás rejtjelmeibe bevezesse;

- b) a könyvtárhasználat és az irodalomkutatás formális keretek közt oktatható.

A szerző véleménye szerint mindkét feltevés helytelen. A szakmai képzés keretén belül és az oktató személyzet bevonásával kell lebonyolítani ezt a képzést. Jóval korábban kell megkezdenni a könyvtárhasználattal és az információval való foglalkozást, mint eddig. Igen lényeges megjegyezni, hogy az *információval való hatékony foglalkozás a modern társadalom egyik legfontosabb problémája*.

A felhasználók részére szervezett tanfolyamok haszna vajmi kétséges, hacsak nem olyan könyvtárosok tartják az előadásokat, akik egy másik szakterület szakértői is. A könyvtáros feladata a kurzusok szervezése lenne. Milyen is legyen a felhasználók képzése? A vele kapcsolatos követelmények az alábbiak:

- a) az egyetemi (ill. iskolai) képzés integráns részének kell lennie;
- b) egy-egy szaktárgy előadója (oktatója) legyen felelős a képzésért;
- c) eközben tudatosítani kell a könyvtárak szerepének fontosságát az információ és a kommunikáció folyamatában.

Az oktatás csak alapelveket tisztázzon, ne menjen bele a részletekbe. A hallgatók mindössze azt tanulják meg, hogy a könyvtárak

fontos információk források lehetnek, s bár használatuk szükségszerűen kissé bonyolult, ám a személyzet tud és hajlandó is segíteni a használónak, amennyiben ez szükséges. Ahhoz, hogy pontosan meghatározhassuk, hogy milyen segítségre van szüksége a felhasználónak, fel kell ismernünk azt a tényt, hogy a felhasználók zöme inkább gyakorlati ember, mint kutató. A felhasználók képzése során ezért az egyik legnagyobb hiba azt feltételezni, hogy minden egyetemi hallgatóból elszánt kutató lesz, s emiatt a legbonyolultabb eszközök használatára lesz szüksége. Ez ekkor túl sok, később viszont – a felejtés folytán – már túl kevés lesz.

Összefoglalva, *a könyvtárosok ne szervezzenek formális tanfolyamokat a felhasználók részére*, az általános jellegű könyvtárak pedig ne nyújtsanak szakosított információszolgáltatásokat. A felhasználó képzése helyett a könyvtárosokat kellene alaposabb képzésben részesíteni, hogy méltó segítőitársai lehessenek a felhasználóknak. A felhasználók igényei annyira sokfélék és előre ki sem számíthatók, hogy többségük nem illeszthető bele semmiféle kurzus vagy információs szolgáltatás tartalmába. Az online információs szolgáltatások elterjedésével párhuzamosan nő az információs szakember szerepe, aki a felhasználó és az adatbázis közti közvetítőként funkcionál.

LESTEK, R.: Why educate the library user? = Aslib Proceedings, 31. köt. 8. sz. 1979. p. 366-380. (Próhle Éva) – Forrás: in TMT 28 (1981/6) 271-272.

A képek forrása: <https://fortepan.hu/> A képek adományozói: Bauer Sándor, Urbán Tamás, Erdei Katalin, Péterffy István, Kádas Tibor, Baráth Endre

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2019. szeptember 25.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229